

VÝZNAM ZDROJŮ ÚČETNÍCH DAT PŘI STANOVOVÁNÍ BONITY

GABRIELA DLASKOVÁ

Abstrakt

Príspevek se zabývá změnou bonity reprezentovanou změnou hodnot bankrotního modelu ZETA v důsledku aplikace dat z účetních výkazů sestavených podle IFRS. Záměrem je poukázat na možné zhoršení bonity firmy. Při užití dat z výkazů sestavených dle IFRS pro výpočet byly dosaženy nižší hodnoty Zeta skóre oproti hodnotám, které byly zjištěny při užití dat z účetních výkazů sestavených dle ČÚS.

Klíčová slova

Bankrotní model, IFRS, ČÚS, model ZETA, účetní výkazy, oceňování aktiv

Úvod

Oceňování aktiv podle mezinárodních standardů IFRS a podle Českých účetních standardů ČÚS nese stále ještě významné rozdíly, které mají dopad na výši bilanční sumy, strukturu aktiv, ovlivňují výši nákladů a tím i výši samotného výsledku hospodaření. Různá metodika oceňování a vykazování přináší potom ve svém důsledku velmi významné rozdíly, které se promítají do účetních výkazů, které jsou základními zdroji účetních dat. Při tomto tzv. dvojím vykazování vznikají rozdíly mezi finančními výkazy podle IFRS a podle ČÚS. „Pokud by tomu totiž tak nebylo, i když i takový případ se může vyskytnout v situaci, kdy firma vykazuje jen ty prvky, jejichž vykazování se v obou systémech shoduje, musely by oba účetní systémy být totožné a potom by tedy celý tento dvojitý proces vykazování pozbýval smyslu. Z toho vyplývá, že již existuje určité významné množství styčných bodů mezi základními principy IFRS a českou účetní legislativou, ale významné rozdíly mezi jednotlivými dílčími zásadami (některá problematika dokonce není v českých předpisech řešena vůbec) přetrvávají i nadále. Jsou to ty, které potom mají významný dopad na finanční výkazy.“¹ Cílem tohoto článku je poukázat na možné zhoršení bonity

---

¹ Dlasková, G. (2013). Jste připraveni na možnou změnu bonity vaší firmy v očích vaší banky? Moderní řízení, Volume XLVIII (1), 30.

firmy v důsledku užití účetních výkazů sestavených dle IFRS k hodnocení společnosti podnikající v odvětví stavebnictví.

1 Významné rozdíly v oblasti oceňování aktiv mezi oběma systémy

Aktiva z pohledu IFRS jsou přesně definována a vykazují se v případě, že naplňují definiční podmínky. Jejich vznik je vázán k minulým událostem, jsou ocenitelná a zároveň kontrolovaná účetní jednotkou, tzn., že ekonomický prospěch z jejich užívání poplyne účetní jednotce. Podstatné je, že účetní jednotka nemusí být vlastníkem aktiva. ČÚS oproti tomu vidí aktiva jako pouhé druhy majetku, neboli taxativně vyjmenované položky, určené vyhláškou č. 500/2002 Sb., které vstupují do jednotlivých součástí účetních výkazů. Pro vykazování v rozvaze je nutné vlastnické právo k aktivu.

V oblasti vykazování dlouhodobého majetku se do pořizovací ceny aktiva podle IFRS započítávají také budoucí náklady spojené s odstraněním aktiva a odpisují se jako součást pořizovací ceny. V oceňovacím modelu jsou nezbytná častá přecenění dlouhodobého majetku. „Dle ČÚS se do ocenění však nezahrnují náklady na demontáž, výdaje na odstranění majetku a náklady na obnovení původních podmínek. Úrokové náklady (výpůjční náklady) v průběhu výstavby dlouhodobého majetku se aktivují, pokud tak účetní jednotka rozhodne. Po uvedení majetku do užívání jsou aktivované úrokové náklady odpisovány po dobu použitelnosti tohoto majetku.“² Významným rozdílem je v oblasti odpisování dlouhodobého hmotného majetku uplatnění komponentního přístupu dle IFRS. Položky, jejichž pořizovací cena je významná vzhledem k celkové hodnotě aktiva, musí být odpisována samostatně. Dle IFRS nejsou např. všechny náhradní díly klasifikovány jako pouhé zásoby, nýbrž významné náhradní díly jsou přímo součástí dlouhodobých aktiva a odpisují se. Dle ČÚS jsou náhradní díly klasifikovány jako zásoby a jsou v okamžiku spotřeby celkovým nákladem.³

Jednou z oblastí s významným dopadem do výkazů je vykazování leasingů, představuje velmi výrazný rozdíl mezi oběma systémy. Vykazování leasingu v IFRS je založeno na respektování zásady přednosti obsahu před formou. Leasing je zachycen jako

---

² PricewaterhouseCoopers: IFRS a české účetní předpisy – podobnosti a rozdíly, 2009, s. 46

³ Dlasková, G. Vliv ocenění aktiv podle IFRS na hospodářský výsledek v porovnání s ČÚS, 2010

pořízení aktiva a dlouhodobý závazek v rozvaze nájemce a samozřejmě jej nájemce také bude odpisovat.⁴ Leasingový závazek zachycený podle pravidel IFRS se na počátku rovná reálné hodnotě pronajatého aktiva nebo současné hodnotě minimálních leasingových splátek. Pronajímatel neúčtuje o pronajatém aktivu jako o svém majetku a neodepisuje jej. Naproti tomu ČÚS zásadu přednosti obsahu před formou nerespektují a neumožňují vykazování najatého aktiva v majetku.⁵ Proto je nutné před provedením finanční analýzy účetní výkazy upravit o položky související s leasingem.⁶ Důsledkem této situace je dle IFRS logicky odlišná výše provozního a finančního hospodářského výsledku.

V oblasti dlouhodobých nehmotných aktiv existuje mezi vykazováním podle IFRS a ČÚS několik významných rozdílů. Dle ČÚS do nehmotných aktiv patří i zřizovací výdaje, které podle IFRS jasně nenaplnují definiční kritéria pro uznání nehmotných aktiv (účtují se tedy do nákladů). Významné rozdíly existují také v oblasti uznávání a přeceňování výsledků výzkumu a vývoje.

2 Dopad do účetních výkazů

„Způsob ocenění aktiv a jejich následné účetní zachycení podle IFRS tedy vykazuje rozdíly proti oceňování a účetnímu zachycení podle ČÚS a tím ovlivňuje výši hospodářského výsledku, jeho nákladovou strukturu, ale také výši a strukturu aktiv samotných. Takto vzniklé účetní výkazy mají logicky rozdílnou vypovídací schopnost a hodnotu než účetní výkazy sestavené podle ČÚS.“⁷ Tato situace přináší tedy jiný obraz téže firmy při hodnocení finančního zdraví a stability za použití metod finanční analýzy dle účetních výkazů vzniklých jako výstup rozdílných účetních systémů a jako zásadní se tedy ukazuje důsledně identifikovat systém, ve kterém byly účetní výkazy vytvořeny, tzn. zdroj účetních dat.

Rozdílné vykazování leasingu v obou systémech má nejdůležitější vliv na výši a na strukturu aktiv, ale i pasiv. ČÚS neumožňují vykázání dlouhodobých závazků z leasingu v účetních výkazech, což má významný vliv např. ukazatele zadluženosti. Při

---

⁴ Dvořáková, D., Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS, 2. vydání, Praha 2008, Computer Press

⁵ Dlasková, G. Vliv ocenění aktiv podle IFRS na hospodářský výsledek v porovnání s ČÚS, 2010

⁶ Dvořáková, D., Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS, 2. vydání, Praha 2008, Computer Press, s. 134

⁷ Dlasková, G. Vliv ocenění aktiv podle IFRS na hospodářský výsledek v porovnání s ČÚS, 2010

provádění finančních analýz dochází ke zkreslení hodnoty tohoto ukazatele. Přitom je také omezena vypovídací schopnost všech ukazatelů, k jejichž výpočtu se užívá suma celkových či dlouhodobých aktiv. Důsledkem odlišného vykazování leasingu je také rozdílná suma odpisů (nákladů), což může vést např. k úplnému zkreslení ocenění podniku při oceňování podniku výnosovou metodou diskontovaného peněžního toku. Při výpočtu je totiž rozhodující mj. výše odpisů a změna stavu závazků.⁸

Diskontování hodnot aktiv na současnou hodnotu dle IFRS také ovlivňuje výši výsledku hospodaření (např. odložená platba). ČÚS toto diskontování s výjimkou finančních institucí vůbec nepožadují, v důsledku čehož může docházet např. při výpočtech k výrazným rozdílům mezi hodnotami ukazatele nákladů na cizí kapitál a souvisejícími ukazateli. Ze všech výše uvedených okolností je zřejmé, že účetní závěrka sestavená dle IFRS a výsledky finanční analýzy z ní vycházející „budou poskytovat o hospodaření firmy, její finanční stabilitě, ale také její tržní hodnotě jiný obraz než „české“ účetní výkazy.“⁹ Tuto odlišnou vypovídací schopnost účetních výkazů by měli tedy vzít v potaz uživatelé účetních výkazů, a to především investoři, banky a další věřitelé.

3 Bankrotní modely

Vhodným nástrojem pro prokázání výše uvedených rozdílů je finanční analýza, která pracuje s absolutními (položkovými) ukazateli, s rozdílovými a poměrovými ukazateli stanovenými z jednotlivých položek účetních výkazů, tzv. jednorozměrnými modely. Pro účely tohoto článku se však jeví jako nejvhodnější využití některého z vícerozměrných modelů, „které představují kombinaci vah jednotlivých poměrových ukazatelů s největší vypovídací schopností. Takto stanovená hodnota by měla s určitou pravděpodobností napovědět, jaký bude předpokládaný vývoj podniku.“¹⁰ Tyto modely jsou označovány jako bankrotní. Vybrán byl model ZETA (autora E.I.Altman), který je modifikován pro účely aplikace modelu na společnosti bez veřejné nabídky akcií. Hlavní úprava modelu spočívá v nahrazení ukazatele „tržní hodnota vlastního kapitálu/hodnota celkových závazků“ ukazatelem „účetní hodnota vlastního kapitálu/celkový kapitál“.

---

⁸ Dlasková, G., Havlíček, K., Approach to Valuation of Assets in Czech Accounting, Comparison to IFRS and Impacts on Controlling Process of SMEs, IDIMT 2013, VŠE Praha 2013

⁹ Dlasková, G. Vliv ocenění aktiv podle IFRS na hospodářský výsledek v porovnání s ČÚS, 2010

¹⁰ Lánský, J., Kotěšovcová, J., Dlasková, G. Vyplněnost položek účetních závěrek u akciových společnostech podle odvětví cz-nace, 2014

Altmanův model Zeta z r. 1977 má tuto podobu:

$$Z=0,717*PK/A + 0,847*NZ/A + 3,107*EBIT/A + 0,420*VK/K + 0,998*T/A$$

PK – pracovní kapitál

A – celková aktiva

NZ – nerozdělený zisk

EBIT – zisk před zdaněním a úroky

VK – účetní hodnota vlastního kapitálu

K – celkový kapitál

Pokud je hodnota modelu Zeta větší než 2,9, účetní jednotka se nachází v pásmu prosperity. Hodnota větší než 1,23 a menší než 2,9 zařazuje jednotku do pásma tzv. šedé zóny, ve které nelze jednoznačně rozhodnout, zda se firma bude ubírat směrem k prosperitě či bude ohrožena v blízké době bankrotem. Hodnota menší než 1,23 zcela jasně signalizuje, že je účetní jednotka ohrožena bankrotem.

4 Analýza

K analýze bylo využito 20 účetních závěrek účetních jednotek, jejichž hlavním odvětvím činnosti je stavebnictví. V tomto odvětví lze předpokládat vysoký podíl financování aktiv prostřednictvím leasingů, užití odložených plateb apod. Rozdíly mezi hodnotami modelu Zeta dle IFRS a ČÚS by tedy měly být jasně prokazatelné. Uvažujeme, že hodnoty položek účetních výkazů dle ČÚS jsou základnou (100 %), ze které vycházíme při výpočtu změny hodnoty položek při převodu „českých“ účetních výkazů na IFRS.

Tabulka č. 1: Procentuální výše změn v jednotlivých položkách

	IFRS
Dlouhodobá aktiva	+23 %
Krátkodobá aktiva	0
Aktiva celkem	+ 23 %
Vlastní kapitál	+ 16 %
Dlouhodobé závazky	+ 62,5 %
Výsledek hospodaření	+ 18 %
Tržby	-12 %

*Uvažujeme, že účetní výkazy vzniklé dle ČÚS jsou 100 %.

Dopad změn do modelu ZETA:

ČÚS:

$$Z=0,717*PK/A + 0,847*NZ/A + 3,107*EBIT/A + 0,420*VK/K + 0,998*T/A$$

IFRS:

$$Z=0,58*PK/A+0,69*NZ/A+2,98*EBIT/A+0,39*VK/K+0,73*T/A$$

Důsledkem promítnutí procentuálních změn jednotlivých položek do modelu ZETA, po převodu účetních výkazů na závěrku dle IFRS, je významné snížení hodnot vah jednotlivých ukazatelů v modelu, z čehož zcela jednoznačně vyplývá, že i hodnota celkového ukazatele bude snižena oproti hodnotě bankrotního modelu ZETA dosažené dle výkazů vytvořených dle ČÚS.

Závěr

Na základě zjištěných výsledků lze konstatovat, že na hodnocení bonity společnosti, v tomto případě reprezentované dosaženými hodnotami bankrotního modelu ZETA, může mít velmi významný vliv účetní systém, dle kterého byla sestavena účetní závěrka. Velmi odlišných hodnot modelu může být dosaženo v odvětvích, ve kterých se výrazně projevují rozdíly mezi účetními systémy, tzn., vykazují se položky, které se v obou systémech oceňují nebo uznávají jiným způsobem, typickým případem je odvětví stavebnictví, jak již bylo výše popsáno. Z dosažených hodnot lze usuzovat, že užití účetních výkazů IFRS může přinést zhoršení bonity hodnocené společnosti, a to v důsledku snížení hodnoty modelu ZETA.

Literatura

- [1] Dlasková, G. 2013. Jste připraveni na možnou změnu bonity vaší firmy v očích vaší banky? *Moderní řízení*, Praha: Economia, roč. XLVIII, č. 1, s. 30-31.
- [2] Dlasková, G., Havlíček, K. 2013. Approach to Valuation of Assets in Czech Accounting, Comparison to IFRS and Impacts on Controlling Process of SME's. In *Informatik*. Linz, Austria: Universitätsverlag Rudolf Trauner, Johannes Kepler Universitaet, s. 343 – 350.
- [3] Dlasková, G. 2010. Vliv ocenění aktiv podle IFRS na hospodářský výsledek v porovnání s ČÚS, *Diplomová práce*.
- [4] Dvořáková, D. 2008. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*, Praha, Computer Press.

- [5] Lánský, J., Kotěšovcová, J., Dlasková, G. 2015. Vyplněnost položek účetních závěrek u akciových společností podle odvětví cz-nace, (článek v tisku, konference HED).
- [6] PwC. 2009. IFRS a české účetní předpisy – podobnosti a rozdíly. [on-line], Praha, PriceWaterhouse. <http://www.pwc.com/cs_CZ/cz/ucetnictvi/ifrs-publicace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf>

Kontakt

Ing. Gabriela Dlasková
Vysoká škola finanční a správní, o.p.s.
Estonská 500
101 00 Praha 10
Česká republika
dlaskova@v8-europe.com